ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 18ης Οκτωβρίου 2007 *

Στην υπόθεση C-173/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε η Commissione tributaria regionale di Genova (Ιταλία) με απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Απριλίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

Agrover Srl

κατά

Agenzia Dogane Circoscrizione Doganale di Genova,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Klučka, A. Ó Caoimh, P. Lindh (εισηγήτρια) και A. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Φεβρουαρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Agrover srl, εκπροσωπούμενη από τον G. Leone, avvocato,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον G. Albenzio, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux και D. Recchia,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουνίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 216 και 220 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2000 (ΕΕ L 311, σ. 17, στο εξής: τελωνειακός κώδικας).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε η Agrover Srl (στο εξής: Agrover) κατά πράξεως επιβολής τελωνειακών δασμών που εξέδωσε η Agenzia Dogane Circoscrizione Doganale di Genova (τελωνειακές αρχές της Γένουας).

Το νομικό πλαίσιο

3 Η ευρωπαϊκή συμφωνία περί συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, η οποία υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 16 Δεκεμβρίου 1991, εγκρίθηκε εξ ονόματος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την απόφαση 93/742/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 347, σ. 1). Το πρωτόκολλο 4 της συμφωνίας αυτής, σχετικά με τον ορισμό της έννοιας «καταγόμενα προϊόντα» ή «προϊόντα καταγωγής» και με τις μεθόδους διοικητικής συνεργασίας, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 3/96 του Συμβουλίου Σύνδεσης μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, της 28ης Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 92, σ. 1, στο εξής: πρωτόκολλο 4), περιλαμβάνει στο άρθρο 15, που φέρει τον τίτλο «Απαγόρευση επιστροφής δασμών ή απαλλαγής από δασμούς», τις ακόλουθες διατάξεις:

«1. α) Οι μη καταγόμενες ύλες που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή προϊόντων καταγωγής Κοινότητας, της Ουγγαρίας ή μιας από τις άλλες χώρες που αναφέρονται στο άρθρο 4, για τις οποίες εκδίδεται ή συντάσσεται πιστοποιητικό καταγωγής σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου V δεν αποτελούν στην Κοινότητα ή την Ουγγαρία αντικείμενο επιστροφής δασμών ή απαλλαγής από δασμούς οποιουδήποτε είδους.

[...]

2. Η απαγόρευση της παραγράφου 1 εφαρμόζεται σε κάθε ρύθμιση για επιστροφή, απαλλαγή ή μη καταβολή, πλήρη ή μερική, τελωνειακών δασμών ή επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος, που επιβάλλονται, στην Κοινότητα ή την Ουγγαρία, σε ύλες που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή και σε προϊόντα που καλύπτονται από την παραπάνω παράγραφο 1 στοιχείο β), σε περίπτωση που αυτή η επιστροφή, απαλλαγή, ή μη καταβολή εφαρμόζεται, ρητά ή στην πράξη, όταν τα προϊόντα που παράγονται από τις εν λόγω ύλες εξάγονται και όχι όταν διατίθενται στην κατανάλωση σ' αυτές.

3. Ο εξαγωγέας προϊόντων που καλύπτονται από πιστοποιητικό καταγωγής πρέπει να είναι σε θέση να υποβάλει ανά πάσα στιγμή, εάν ζητηθεί από τις τελωνειακές αρχές, όλα τα κατάλληλα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι δεν έχει επιτραπεί επιστροφή, όσον αφορά τις μη καταγόμενες ύλες που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή των σχετικών προϊόντων, και ότι όλοι οι δασμοί ή επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος που αντιστοιχούν σ' αυτές τις ύλες έχουν πράγματι καταβληθεί.

[...]»

4 Το άρθρο 114, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι το καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή επιτρέπει να χρησιμοποιούνται στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, προκειμένου να υποβληθούν σε μία ή περισσότερες εργασίες τελειοποίησης, μη κοινοτικά εμπορεύματα που πρόκειται να επανεξαχθούν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας υπό μορφή παράγωγων προϊόντων, χωρίς να υπόκεινται σε εισαγωγικούς δασμούς ή σε μέτρα εμπορικής πολιτικής. Η μορφή αυτή του καθεστώτος τελειοποίησης προς επανεξαγωγή ονομάζεται «σύστημα αναστολής» (άρθρο 114, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, του τελωνειακού κώδικα). Από το άρθρο 114, παράγραφος 2, στοιχεία γ΄ και δ΄, του εν λόγω κώδικα συνάγεται ότι τα παράγωγα προϊόντα είναι όλα τα προϊόντα που προκύπτουν από εργασίες τελειοποίησης, όπως η κατεργασία ή η μεταποίηση εμπορευμάτων.

5 Το άρθρο 115, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, του τελωνειακού κώδικα επιτρέπει επίσης να παράγονται παράγωγα προϊόντα από «ισοδύναμα εμπορεύματα», τα οποία ορίζονται στο άρθρο 114, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, του εν λόγω κώδικα ως «τα κοινοτικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται αντί προϊόντων εισαγωγής για την παρασκευή παραγώγων προϊόντων», υπό την προϋπόθεση ότι τα εμπορεύματα αυτά είναι από τεχνική και εμπορική άποψη ισοδύναμα προς τα εμπορεύματα εισαγωγής. Πρόκειται για το λεγόμενο σύστημα «συμψηφισμού στο ισοδύναμο». Το άρθρο 115, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του τελωνειακού κώδικα προβλέπει επιπλέον ότι τα παράγωγα προϊόντα που παράγονται από ισοδύναμα εμπορεύματα μπορούν να εξάγονται εκτός Κοινότητας πριν από την εισαγωγή των εμπορευμάτων εισαγωγής καταγωγής τρίτων χωρών (το λεγόμενο σύστημα της «προκαταβολικής εξαγωγής» ή «EX/IM»).

6 Κατά το άρθρο 115, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα, η εφαρμογή του συμψηφισμού στο ισοδύναμο συνεπάγεται τη μεταβολή της τελωνειακής κατάστασης: «τα εμπορεύματα εισαγωγής τοποθετούνται στην τελωνειακή κατάσταση των ισοδυνάμων εμπορευμάτων, τα δε ισοδύναμα εμπορεύματα στην κατάσταση των εμπορευμάτων εισαγωγής».

7 Κατά το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα:

«1. Στο μέτρο που οι συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ της Κοινότητας και ορισμένων τρίτων χωρών προβλέπουν τη χορήγηση κατά την εισαγωγή στις εν λόγω τρίτες χώρες προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης για τα εμπορεύματα καταγωγής Κοινότητας κατά την έννοια αυτών των συμφωνιών, και υπό τον όρο, στην περίπτωση που τα εμπορεύματα παράγονται υπό το καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, ότι επιβάλλονται οι αναλογούντες εισαγωγικοί δασμοί για τα μη κοινοτικά εμπορεύματα που ενσωματώνονται στα εν λόγω εμπορεύματα, η επικύρωση των αναγκαίων εγγράφων για την υπαγωγή, στις εν λόγω τρίτες χώρες, υπό το προτιμησιακό αυτό δασμολογικό καθεστώς γεννά τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή.

2. Η στιγμή κατά την οποία γεννάται η εν λόγω τελωνειακή οφειλή θεωρείται ότι είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο λαμβάνει χώρα η αποδοχή της διασάφησης εξαγωγής των εν λόγω εμπορευμάτων.

3. Οφειλέτης είναι ο διασαφητής. Σε περίπτωση έμμεσης αντιπροσώπευσης, οφειλέτης είναι επίσης το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου κατατίθεται η διασάφηση.

4. Το ύψος των εισαγωγικών δασμών που αντιστοιχούν στην τελωνειακή αυτή οφειλή καθορίζεται με τους ίδιους όρους όπως και στην περίπτωση τελωνειακής οφειλής που απορρέει από την αποδοχή, κατά την ίδια ημερομηνία, της διασάφησης για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία των εν λόγω εμπορευμάτων, για να παύσει το καθεστώς της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή.»

8 Το άρθρο 220, παράγραφος 2, του τελωνειακού κώδικα ορίζει:

«Εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 217, παράγραφος 1, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται εκ των υστέρων βεβαίωση όταν:

[...]

β) το νομίμως οφειλόμενο ποσό των δασμών δεν βεβαιώθηκε από λάθος των ίδιων των τελωνειακών αρχών, το οποίο λογικά δεν μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος ενήργησε με καλή πίστη και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Η Agrover είναι εταιρία με έδρα την Ιταλία, η οποία διαθέτει άδεια τελειοποίησης προς επανεξαγωγή ρυζιού paddy. Τον Δεκέμβριο του 2000, εξήγαγε τρεις φορές προς την Ουγγαρία λευκασμένο ρύζι κοινοτικής καταγωγής και, εν συνεχεία, τον Φεβρουάριο του 2001, εισήγαγε ατελώς από την Ταϊλάνδη ίσες ποσότητες αποφλοιωμένου ρυζιού.

10 Στις 26 Ιανουαρίου 2004, οι ιταλικές αρχές θεώρησαν, με βάση το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα, ότι οι πράξεις αυτές δεν μπορούσαν να υπαχθούν στο καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω αρχές έκριναν ότι η δασμολογική απαλλαγή θα μπορούσε να χορηγηθεί μόνον αν οι αντισταθμιστικές εισαγωγές αφορούσαν εμπόρευμα εισαγόμενο από χώρα που έχει συνάψει με την Κοινότητα συμφωνία περί προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης, πράγμα που δεν συμβαίνει στην περίπτωση της Ταϊλάνδης. Οι εν λόγω αρχές προχώρησαν έτσι στην επιβολή των σχετικών με την εισαγωγή ρυζιού δασμών (73 767,88 ευρώ). Η Agrover προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον της Commissione tributaria provinciale di Genova (επαρχιακή φορολογική επιτροπή της Γένουας). Με απόφαση της 2ας Ιουλίου 2004, η εν λόγω επιτροπή απέρριψε την προσφυγή της Agrover, η οποία άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

11 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Commissione tributaria regionale di Genova (επαρχιακή φορολογική επιτροπή της Γένουας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα [...] εφαρμογή στην περίπτωση κατά την οποία για ένα κοινοτικό εμπόρευμα (ρύζι), το οποίο εξήχθη υπό το

καθεστώς της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, συνοδευόμενο από πιστοποιητικό EUR.1, προς τρίτη χώρα (με την οποία έχει συναφθεί συμφωνία για προτιμησιακή δασμολογική μεταχείριση), επιβάλλονται εισαγωγικοί δασμοί κατά τον χρόνο της μεταγενέστερης αντισταθμιστικής επανεισαγωγής (ίσης ποσότητας) του ίδιου εμπορεύματος από τρίτη χώρα που δεν έχει συνάψει καμία τέτοια συμφωνία με την Κοινότητα;

2) Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επιβλήθηκαν κατά την εισαγωγή της ίσης αυτής ποσότητας δασμοί κατά το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα, μπορεί το τελωνείο να απαιτήσει εκ των υστέρων τους δασμούς αυτούς ή, αντίθετα, συντρέχει περίπτωση απαλλαγής κατά το άρθρο 220 του ιδίου κώδικα;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

Παρατηρήσεις υποβληθείσες στο Δικαστήριο

12 Η Agrover και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρούν ότι το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα δεν έχει εφαρμογή στις πράξεις τελειοποίησης προς επανεξαγωγή με προκαταβολική εξαγωγή, πράγμα που η Ιταλική Κυβέρνηση αμφισβητεί.

13 Η Agrover υποστηρίζει ότι το εν λόγω άρθρο 216 προϋποθέτει ότι τα μη κοινοτικά εμπορεύματα «ενσωματώθηκαν» σε παράγωγο προϊόν. Συνεπώς, η εν λόγω διάταξη δεν έχει εφαρμογή όταν το παράγωγο προϊόν εξήχθη πριν από την εισαγωγή του εμπορεύματος καταγωγής τρίτης χώρας, όπως στην περίπτωση της κύριας δίκης. Η

ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 15 του πρωτοκόλλου 4, το οποίο απαγορεύει την επιστροφή των δασμών μόνο για τις «μη καταγόμενες ύλες που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή προϊόντων καταγωγής [μεταξύ άλλων] Κοινότητας». Η Agrover προσθέτει ότι η εφαρμογή του άρθρου 216 του τελωνειακού κώδικα θα ανέτρεπε την ισορροπία των επίδικων στην κύρια δίκη συναλλαγών και θα της προξενούσε οικονομική ζημία ύψους περίπου 210 ευρώ ανά τόνο ρυζιού.

14 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα αφορά εμπορεύματα «καταγωγής Κοινότητας». Η αντιστροφή, όμως, της τελωνειακής κατάστασης που προκύπτει από το άρθρο 115, παράγραφος 3, του εν λόγω κώδικα έχει ως συνέπεια ότι μία πράξη της μορφής EX/IM δεν μπορεί να εξομοιωθεί με εξαγωγή εμπορευμάτων προς τρίτη χώρα με την οποία έχει συναφθεί συμφωνία περί προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης. Επιπλέον, το γεγονός ότι το άρθρο 216, παράγραφος 2, του εν λόγω κώδικα ορίζει ότι η τελωνειακή οφειλή γεννάται κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο λαμβάνει χώρα η αποδοχή της διασάφησης εξαγωγής αποδεικνύει ότι η εν λόγω διάταξη δεν έχει προφανώς εφαρμογή σε μια πράξη της μορφής EX/IM. Ενόψει του νομικού αυτού πλάσματος, οι ιταλικές αρχές όφειλαν να μην εγκρίνουν το πιστοποιητικό EUR.1 για το ρύζι κοινοτικής καταγωγής που επρόκειτο να εξαχθεί στην Ουγγαρία, αλλά, αντίθετα, να θεωρήσουν το ρύζι αυτό ως προερχόμενο από την Ταϊλάνδη με προορισμό να εξαχθεί στην Ουγγαρία υπό το καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή EX/IM.

15 Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η θέση της Agrover οδηγεί σε υπέρμετρη σώρευση πλεονεκτημάτων στο πλαίσιο της ίδιας πράξεως, καθόσον τόσο το προϊόν που εξήχθη προκαταβολικώς όσο και το προϊόν καταγωγής τρίτης χώρας δεν θα υπόκεινται σε κανένα δασμό. Οι αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 216 του τελωνειακού κώδικα ήρθησαν από την επιτροπή του τελωνειακού κώδικα, η οποία, με το έγγραφο TAXUD/724/2003 της 20ής Μαρτίου 2003, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω διάταξη έχει εφαρμογή σε κάθε περίπτωση τελειοποίησης προς επανεξαγωγή ρυζιού με προκαταβολική εξαγωγή και συμψηφισμό στο ισοδύναμο.

Απάντηση του Δικαστηρίου

16 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή στις πράξεις τελειοποίησης προς επανεξαγωγή με προκαταβολική εξαγωγή.

17 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της διάταξης, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι στόχοι που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, 292/82, Merck, Συλλογή 1983, σ. 3781, σκέψη 12, καθώς και της 8ης Σεπτεμβρίου 2005, C-544/03 και C-545/03, Mobistar και Belgacom Mobile, Συλλογή 2005, σ. I-7723, σκέψη 39), καθώς και το σύνολο των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, Cilfit κ.λπ., Συλλογή 1982, σ. 3415, σκέψη 20). Επιπλέον, η αρχή της υπεροχής των διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει η Κοινότητα έναντι του παραγώγου κοινοτικού δικαίου απαιτεί να ερμηνεύεται αυτό, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο συνάδοντα προς αυτές τις συμφωνίες (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2006, C-311/04, Algemene Scheeps Agentuur Dordrecht, Συλλογή 2006, σ. I-609, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

18 Όσον αφορά τον σκοπό του άρθρου 216 του τελωνειακού κώδικα, προκύπτει ότι η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί στο να διασφαλίσει τη τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας που απορρέουν από ορισμένες συμφωνίες περί προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης [βλ., συναφώς, την έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 2144/87 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, σχετικά με την τελωνειακή οφειλή (ΕΕ L 201, σ. 15), όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, οι οποίες στη συνέχεια επαναλήφθηκαν στο άρθρο 216 του κοινοτικού κώδικα]. Συγκεκριμένα, δυνάμει των λεγόμενων ρητρών περί «μη επιστροφής», οι εν λόγω συμφωνίες μπορούν να προβλέπουν ότι, προκειμένου για παράγωγα προϊόντα που παράγονται στην Κοινότητα υπό το καθεστώς της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, η εφαρμογή της προτιμησιακής αυτής δασμολογικής μεταχείρισης εξαρτάται από την καταβολή των εισαγωγικών δασμών που αναφέρονται σε τρίτα εμπορεύματα τα οποία περιέχονται στα εν λόγω παράγωγα προϊόντα.

19 Έτσι, μια ρήτρα περί μη επιστροφής, όπως εκείνη του άρθρου 15 του πρωτοκόλλου 4, στερεί τον δικαιούχο της άδειας τελειοποίησης προς επανεξαγωγή από το πλεονέκτημα της αναστολής καταβολής των εισαγωγικών δασμών ενός προϊόντος καταγωγής τρίτης χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται προς τον σκοπό τελειοποίησης, όταν το παράγωγο προϊόν εξάγεται στο συμβαλλόμενο κράτος. Σύμφωνα με τον σκοπό της διμερούς οικονομικής ολοκλήρωσης, τον οποίο επιδιώκουν οι συμφωνίες προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης, όπως η ευρωπαϊκή συμφωνία περί συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, οι εν λόγω ρήτρες περί μη επιστροφής ευνοούν τη χρήση προϊόντων καταγωγής της τελωνειακής επικράτειας των συμβαλλομένων στη συμφωνία, καθόσον υποβάλλουν σε εισαγωγικούς δασμούς τα εμπορεύματα τρίτων χωρών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο πράξεων τελειοποίησης προς επανεξαγωγή. Απαγορεύουν, έτσι, τη δυνάμενη να προκύψει από τη ταυτόχρονη εφαρμογή του καθεστώτος τελειοποίησης προς επανεξαγωγή και του προτιμησιακού δασμολογίου σώρευση τελωνειακών πλεονεκτημάτων.

20 Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι μεταξύ του επιδιωκόμενου από το τελωνειακό καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή σκοπού της προώθησης των εξαγωγών των κοινοτικών επιχειρήσεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 1995, C-437/93, Temic Telefunken, Συλλογή 1995, σ. I-1687, σκέψη 18, και της 13ης Μαρτίου 1997, C-103/96, Eridania Beghin-Say, Συλλογή 1997, σ. I-1453, σκέψη 26) και του συμφυούς προς τις συμφωνίες προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης σκοπού της οικονομικής ολοκλήρωσης, ο νομοθέτης, θεσπίζοντας το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα, εξέφρασε τη βούληση να δοθεί προτεραιότητα στον δεύτερο.

21 Βεβαίως, κατά το γράμμα του το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα επιβάλλει δασμούς μόνο στα εμπορεύματα τρίτων χωρών που «ενσωματώνονται» σε παράγωγα προϊόντα καταγωγής. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού και της όλης οικονομίας της εν λόγω διατάξεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή έχει επίσης εφαρμογή σε περίπτωση προκαταβολικής εξαγωγής των παράγωγων προϊόντων.

22 Συνεπώς, η προταθείσα από την Agrover γραμματική ερμηνεία του άρθρου 216 του τελωνειακού κώδικα δεν μπορεί να γίνει δεκτή, δεδομένου ότι θα είχε ως συνέπεια, όσον αφορά όλες τις πράξεις τελειοποίησης προς επανεξαγωγή στο πλαίσιο των

οποίων το παράγωγο προϊόν εξάγεται προκαταβολικώς, να στερήσει από την πρακτική τους αποτελεσματικότητα τις απορρέουσες από ρήτρες περί μη επιστροφής διεθνείς δεσμεύσεις της Κοινότητας και να παράσχει στον δικαιούχο άδειας τελειοποίησης προς επανεξαγωγή τη δυνατότητα σωρεύσεως τελωνειακών πλεονεκτημάτων, την οποία ο νομοθέτης ήθελε ακριβώς να αποτρέψει.

23 Τέλος, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Επιτροπής, σύμφωνα με το οποίο η προβλεπόμενη από το άρθρο 115, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα αντιστροφή του τελωνειακού καθεστώτος των εμπορευμάτων δεν συμβιβάζεται με μία ερμηνεία του άρθρου 216 του εν λόγω κώδικα επιτρέπουσα την εφαρμογή αυτού σε πράξεις της μορφής ΕΧ/ΙΜ. Αντίθετα προς ό,τι φαίνεται να υποστηρίζει η Επιτροπή, το εν λόγω άρθρο 115, παράγραφος 3, έχει ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα όχι να τροποποιήσει την τελωνειακή προέλευση των επίμαχων εμπορευμάτων, αλλά να αντιστρέψει την «τελωνειακή τους κατάσταση» στο πλαίσιο της εφαρμογής του καθεστώς τελειοποίησης προς επανεξαγωγή.

24 Συναφώς επισημαίνεται ότι οι λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 115, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα σε περίπτωση προκαταβολικής εξαγωγής καθορίζονται στο άρθρο 572 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 (ΕΕ L 253, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3665/93 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 335, σ. 1), σύμφωνα με το οποίο η μεταβολή της τελωνειακής κατάστασης πραγματοποιείται, «όσον αφορά τα εξαγόμενα παράγωγα προϊόντα, κατά τη στιγμή αποδοχής της διασάφησης και υπό τον όρο ότι τα εμπορεύματα εισαγωγής υπάγονται στο καθεστώς» τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, και, «όσον αφορά τα εμπορεύματα εισαγωγής και τα ισοδύναμα εμπορεύματα, κατά τη στιγμή της παραλαβής των εμπορευμάτων εισαγωγής, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο διασάφησης υπαγωγής στο καθεστώς». Σε περίπτωση πράξεως της μορφής ΕΧ/ΙΜ, το άρθρο 577 του εν λόγω κανονισμού ορίζει, επιπλέον, ότι το καθεστώς λήγει «όταν οι τελωνειακές αρχές αποδεχθούν τη διασάφηση, αντικείμενο της οποίας αποτελούν τα μη κοινοτικά εμπορεύματα».

25 Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, σε περίπτωση πράξεως της μορφής ΕΧ/ΙΜ, μόνον κατά τη στιγμή της εισαγωγής των εμπορευμάτων καταγωγής τρίτων χωρών

δύνανται οι τελωνειακές αρχές να επαληθεύσουν ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του καθεστώτος τελειοποίησης προς επανεξαγωγή και ότι το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα δεν εμποδίζει την αναστολή των εισαγωγικών δασμών.

26 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 216 του τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή στις πράξεις τελειοποίησης προς επανεξαγωγή του άρθρου 115, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του εν λόγω κώδικα, στο πλαίσιο των οποίων τα παράγωγα προϊόντα εξήχθησαν εκτός Κοινότητας πριν από την εισαγωγή των εμπορευμάτων εισαγωγής.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

27 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν μια επιχείρηση που βρίσκεται στην ίδια με την Agrover κατάσταση έχει δικαίωμα, δυνάμει του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του τελωνειακού κώδικα, να μην πραγματοποιηθεί εκ των υστέρων επιβολή εισαγωγικών δασμών επί των εμπορευμάτων καταγωγής τρίτης χώρας, η οποία δεν έχει συνάψει με την Κοινότητα συμφωνία περί προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης.

28 Η Agrover υποστηρίζει ότι έπρεπε να απαλλαγεί της καταβολής, δυνάμει του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του τελωνειακού κώδικα, λόγω λάθους καταλογιστέου στις τελωνειακές αρχές. Κατηγορεί τις εν λόγω αρχές ότι εξέδωσαν πιστοποιητικό EUR.1 και ότι έδωσαν διαφορετικές ερμηνείες στο άρθρο 216 του εν λόγω κώδικα. Η Agrover υποστηρίζει ότι ενήργησε σε κάθε περίπτωση με καλή πίστη και ότι παρέσχε στις εν λόγω αρχές το σύνολο των αναγκαίων στοιχείων, προκειμένου να τύχει απαλλαγής από τους εισαγωγικούς δασμούς. Ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι οι εν λόγω αρχές δεν αντιτάχθηκαν στις εισαγωγές αυτές συνιστά λάθος ικανό να παρεμποδίσει την εκ των υστέρων βεβαίωση των δασμών, επικαλούμενη συναφώς την απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, Hewlett Packard France (C-250/91, Συλλογή 1993, σ. I-1819).

29 Η Ιταλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα δεν πληρούνται εν προκειμένω.

30 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, οι αρμόδιες αρχές δεν προβαίνουν σε εκ των υστέρων βεβαίωση των εισαγωγικών δασμών μόνον αν συντρέχουν σωρευτικά τρεις προϋποθέσεις. Καταρχάς, οι δασμοί πρέπει να μην εισπράχθηκαν κατόπιν λάθους των ιδίων των αρμοδίων αρχών, εν συνεχεία, το λάθος των αρχών αυτών πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως ώστε λογικά να μην μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον καλόπιστο οφειλέτη και, τέλος, ο οφειλέτης πρέπει να έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά την τελωνειακή του διασάφηση (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1989, 161/88, Binder, Συλλογή 1989, σ. 2415, σκέψεις 15 και 16, της 14ης Μαΐου 1996, C-153/94 και C-204/94, Faroe Seafood κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-2465, σκέψη 83· διατάξεις της 9ης Δεκεμβρίου 1999, C-299/98 P, CPL Imperial 2 και Unifrigo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-8683, σκέψη 22, καθώς και της 11ης Οκτωβρίου 2001, C-30/00, William Hinton & Sons, Συλλογή 2001, σ. I-7511, σκέψεις 68, 69, 71 και 72). Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να μην πραγματοποιηθεί η εκ των υστέρων επιβολή δασμών (απόφαση της 27ης Ιουνίου 1991, C-348/89, Mecanarte, Συλλογή 1991, σ. I-3277, σκέψη 12).

31 Όσον αφορά την πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα αποσκοπεί στην προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του υποχρέου ως προς το βάσιμο του συνόλου των στοιχείων που υπεισέρχονται στην απόφαση περί βεβαιώσεως ή μη βεβαιώσεως εκ των υστέρων των τελωνειακών δασμών. Η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του υποχρέου είναι άξια της προστασίας που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο μόνον αν το έρεισμα της δικαιολογημένης αυτής εμπιστοσύνης το δημιούργησαν «οι ίδιες» οι αρμόδιες αρχές. Έτσι, μόνον τα σφάλματα που μπορούν να καταλογιστούν σε ενεργή συμπεριφορά των αρμοδίων αρχών γεννούν δικαίωμα για τη μη εκ των υστέρων επιβολή των δασμών (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Mecanarte, σκέψεις 19 και 23).

32 Όσον αφορά τη δεύτερη από τις ως άνω προϋποθέσεις, η δυνατότητα εντοπισμού του σφάλματος των αρμοδίων τελωνειακών αρχών πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη της φύσεως του σφάλματος, της επαγγελματικής πείρας των

ενδιαφερομένων επιχειρηματιών και της επιμέλειας που οι τελευταίοι επέδειξαν. Η φύση του σφάλματος αποτελεί συνάρτηση της πολυπλοκότητας της σχετικής νομοθεσίας και του διαστήματος κατά το οποίο διάρκεσε η εμμονή των αρχών στο σφάλμα τους (απόφαση της 3ης Μαρτίου 2005, C-499/03 P, Biegi Nahrungsmittel και Commonfood κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-1751, σκέψεις 47 και 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

33 Όσον αφορά την τρίτη προϋπόθεση, ο προβαίνων στη διασάφηση έχει την υποχρέωση να παράσχει στις αρμόδιες τελωνειακές αρχές όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, που προβλέπουν οι κοινοτικοί κανόνες και οι εθνικοί κανόνες οι οποίοι, ενδεχομένως, τους συμπληρώνουν ή τους μεταφέρουν στην εσωτερική έννομη τάξη, όσον αφορά την τελωνειακή μεταχείριση που ζητείται για το συγκεκριμένο εμπόρευμα (προαναφερθείσα απόφαση Faroe Seafood κ.λπ., σκέψη 108).

34 Σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 234 ΕΚ κατανομή αρμοδιοτήτων, κατά την οποία ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που ενδέχεται να του είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της ενώπιόν του υποθέσεως, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εφαρμόσει τις εν λόγω διατάξεις και να διαπιστώσει, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συγκεκριμένα στοιχεία της διαφοράς που του έχει υποβληθεί και, ιδίως, τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε προς τούτο η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, αν πληρούται κάθε μία από τις αναγκαίες για τη θεμελίωση του δικαιώματος για τη μη εκ των υστέρων επιβολή εισαγωγικών δασμών προϋποθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του τελωνειακού κώδικα.

35 Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, όταν κατά τη λήξη μιας πράξεως τελειοποίησης προς επανεξαγωγή (σύστημα αναστολής) με συμψηφισμό στο ισοδύναμο και προκαταβολική εξαγωγή, οι αρμόδιες αρχές δεν αντιτάχθηκαν, βάσει του άρθρου 216 του τελωνειακού κώδικα, στην απαλλαγή του εμπορεύματος καταγωγής τρίτης χώρας από τους εισαγωγικούς δασμούς, οφείλουν να μην προβούν σε εκ των υστέρων βεβαίωση των εν λόγω εισαγωγικών δασμών, σύμφωνα με το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του εν λόγω κώδικα, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά τρεις προϋποθέσεις. Καταρχάς, οι δασμοί πρέπει να μην εισπράχθηκαν κατόπιν λάθους των ιδίων των αρμοδίων αρχών, εν συνεχεία, το

λάθος αυτό πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως ώστε λογικά να μην μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον καλόπιστο οφειλέτη και, τέλος, ο οφειλέτης πρέπει να έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά την τελωνειακή του διασάφηση. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν οι προϋποθέσεις αυτές συντρέχουν στην περίπτωση της κύριας δίκης, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συγκεκριμένα στοιχεία της διαφοράς που του έχει υποβληθεί και, ιδίως, τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε προς τούτο η προσφεύγουσα της κύριας δίκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 216 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2000, έχει εφαρμογή στις πράξεις τελειοποίησης προς επανεξαγωγή του άρθρου 115, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού, στο πλαίσιο των οποίων τα παράγωγα προϊόντα εξάγονται εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας πριν από την εισαγωγή των εμπορευμάτων εισαγωγής.

2) Όταν κατά τη λήξη μιας πράξεως τελειοποίησης προς επανεξαγωγή (σύστημα αναστολής) με συμψηφισμό στο ισοδύναμο και προκαταβολική εξαγωγή, οι αρμόδιες αρχές δεν αντιτάχθηκαν, βάσει του άρθρου 216 του κανονισμού 2913/92, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 2700/2000, στην απαλλαγή του εμπορεύματος καταγωγής τρίτης χώρας από τους εισαγωγικούς δασμούς, οφείλουν να μην προβούν σε εκ των υστέρων βεβαίωση των εν λόγω εισαγωγικών δασμών, σύμφωνα με το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του εν λόγω κανονισμού, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά τρεις προϋποθέσεις. Καταρχάς, οι δασμοί πρέπει να μην εισπράχθηκαν κατόπιν λάθους των ιδίων των αρμοδίων αρχών, εν συνεχεία, το λάθος αυτό πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως ώστε λογικά να μην μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον καλόπιστο οφειλέτη και, τέλος, ο οφειλέτης πρέπει να έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά την τελωνειακή του διασάφηση. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν οι προϋποθέσεις αυτές συντρέχουν στην περίπτωση της κύριας δίκης, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συγκεκριμένα στοιχεία της διαφοράς που του έχει υποβληθεί και, ιδίως, τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε προς τούτο η προσφεύγουσα της κύριας δίκης.

(υπογραφές)